

EDUSKUNNAN
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Helsingissä
29 päivänä lokakuuta 1992
Lausunto n:o 20

Lakivaliokunnalle

Lakivaliokunta on kirjeellään 14 päivältä lokakuuta 1992 pyytänyt perustuslakivaliokunnan lausunnon hallituksen esityksestä n:o 181 etuoikeusjärjestelmän uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina lainsäädäntöneuvos Pauliine Koskelo ja lainsäädäntöneuvos Mikko Könkkölä oikeusministeriöstä, professori Mikael Hidén, professori Antero Jyränki ja professori Ilkka Saraviita.

Käsiteltyään asian valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan uudistettavaksi vuodelta 1868 olevaan etuoikeusasetukseen perustuva etuoikeusjärjestelmä, jonka mukaan määräytyy, missä järjestyksessä saatavat maksetaan konkurssissa ja ulosotossa silloin, kun täytäntöönpanon kohteena oleva omaisuus ei riitä kaikkien velkojen maksamiseen. Esityksen mukaan etuoikeuksia vähennetään merkittävästi ja siten lisätään velkojen tasa-arvoa.

Esityksen mukaan etuoikeusasetus kumotaan ja sen tilalle säädetään laki velkojen maksusaantijärjestyksestä. Esitykseen sisältyy lisäksi kymmenen muuta lakiehdotusta.

Esitys liittyy vuoden 1993 valtion talousarvioesitykseen.

Tarkoitus on, että ehdotetut lait tulevat voimaan vuoden 1993 alusta. Aikaisempia etuoikeussäännöksiä sovellettaisiin, jos konkurssi on alkanut tai ulosmittaus on toimitettu ennen uudistuksen voimaantuloa. Tietyt saatavat säilyttäisivät etuoikeuden siirtymävaiheen aikana.

Esitykseen sisältyvät lakiehdotukset voidaan johtolauseidensa mukaan käsitellä tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä.

Valiokunnan kannanotot

Ehdotettu etuoikeusjärjestelmän muutos on sikäli taannehtiva, että uusia säännöksiä sovellettaisiin velallisen konkurssissa ja ulosotossa jo ennen uudistuksen voimaantuloa syntyneisiin saattaviin. Jos kuitenkin konkurssi on alkanut tai ulosmittaus on toimitettu ennen uudistuksen voimaantuloa, sovellettaisiin nyt kumottavien säännösten mukaista etuoikeusjärjestystä. Valiokunta on arvioinut valtiosääntöoikeudellisena kysymyksenä sitä, merkitsevätkö tällaiset muutokset saatavien etuoikeuteen velallisen konkurssissa ja ulosotossa velkojan kannalta sellaista puuttumista, joka olisi ristiriidassa hallitusmuodon 6 §:ssä turvatun omaisuuden suojojan kanssa.

Valiokunta on aiemmissa kannanotoissaan todennut, että etuoikeuslainsäädäntö voidaan järjestää yleisellä lailla (PeVL 1/1940 vp) ja että eri saatavien keskinäistä etuoikeusasemaa voidaan muuttaa tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä, mikäli muutokset tulevat noudatettaviksi vasta niiden voimaantulon jälkeen alkavassa konkurssissa tai ulosotossa (PeVL 1/1972 vp). Jälkimmäisessä lausunnossaan valiokunta mainitsi nimenomaisesti, että kullakin konkurssiomaisuudesta maksettavalla saatavalla on konkurssin alkamishetkellä se varallisuusarvonsa, jonka realisoimista konkurssimenettely tarkoittaa. Valiokunta katsoi edelleen, että jos lailla tämän ajankohdan jälkeen parannettaisiin jonkin saatavan etuoikeutta, merkitsisi laki hallitusmuodon omaisuuden suojoasäännöksistä poikkeavaa puuttumista huonompaan etuoikeusasemaan jäävän saatavan omistajan varallisuuteen, mistä syystä tällainen laki olisi käsiteltävä perustuslainsäätämisyjärjestyksessä.

Esityksessä ehdotetun uudistuksen voimaantulo on järjestetty siten, etteivät uudet säännökset muuta jo alkaneessa konkurssissa

tai toimitetussa ulosmittauksessa esillä olevien saatavien keskinäistä etuoikeusjärjestystä. Uudistuksen tällainen voimaantulotapa vastaa sitä, minkä toteuttamista perustuslakivaliokunta on edellä mainituissa kannanotoissaan pitänyt mahdollisena tavallisella lailla. Aieman tulkintalinjansa mukaisesti valiokunta katsoo, että esitykseen sisältyvät lakiehdotuk-

set voidaan käsitellä tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti,

että lakiehdotukset voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetysissä järjestyksessä.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Zyskowitz, jäsenet Jansson, Jätteenmäki, Kaarilahti, Lai-

ne, M. Laukkanen, J. Leppänen, Nikula, Näsi, Varpasuo, Vistbacka, Vähänäkki ja Väistö sekä varajäsen Saastamoinen.
